

תורת הר שמואל

פרשת וישלח תשפ"א זמני השבת:

כניסה: 4:04 צאת: 5:15 ר"ת: 5:48 שקיעה: 4:38

מזל טוב!

הרב יחיאל מיכל מוזס ורעיתו הי"ו
בהנחת תפילין לבן

הרב איתמר שעה ורעיתו הי"ו
על הולדת הבן במזל טוב

הרב ראובן מתתוב ורעיתו הי"ו
על הולדת הנכדה במזל טוב

ברכה שמחה ונחת באורך ימים ושנים!

נתרם על ידי הר' ת. ת. הי"ו
ברכה שמחה פרנסה ונחת באורך ימים ושנים
בזכות זיכוי הרבים

כשיעקב אבינו נאבק עם המלאך שהיה שרו של עשו כתוב: **(ל"ב כ"ט) ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל, ומבאר רש"י שעד עכשיו שמך היה יעקב ורמוז בשמך שלקחת את הברכות מעשו במרמה, אבל עכשיו יקראו לך "ישראל" לשון של שררה שהברכות הם שלך בגלוי!**

ומוסיף רש"י שהמלאך לא רצה לברך את יעקב מיד אלא אמר לו שהקב"ה עתיד לברכו בבית אל, וכמו שמפורש בהמשך הפרשה, ולכן אמר המלאך ליעקב שימתין עד אז, וכשהקב"ה יברך אותך גם שרו של עשו יודה על הברכות, אבל

יעקב לא הסכים לחכות עד הברכה שבבית אל, אלא רצה את הברכה מיד, וצריך להבין למה שרו של עשו רצה לחכות עד שיתברך בבית אל, וכן מדוע יעקב לא הסכים?

ונראה לומר, הנה בגמרא מסכת עבודה זרה (דף ט"ז) מסופר על רבי אליעזר שתפסו אותו הכופרים ורצו לדון אותו למיתה, ורבי אליעזר אמר להם שהוא מקבל על עצמו את הדין! רבי אליעזר התכוון שהוא מקבל על עצמו את דין שמים, אבל הרשעים חשבו שהוא אומר שהוא מקבל את הדין שלהם, ולכן פטרו אותו! כשבא רבי אליעזר לביתו הוא הצטער מאוד על הטעות שיחשבו הרשעים שהוא מסכים עם דרכם, נכנסו תלמידיו אצלו לנחמו ולא קיבל עליו תנחומים, אמר לו רבי עקיבא רבי תרשיני לומר דבר אחד ממה שלימדתני, אמר לו אמור, אמר לו רבי שמא שמעת כמה מילים מאדם רשע ונהנית, אמר לו רבי אליעזר אכן הזכרתי שכך היה מעשה שנהניתי פעם אחת מביאור של פסוק שאמר אדם רשע, ולכן היה כוח לרשעים לתפוס אותי, אבל אם אדם לא נהנה במאום מהרשעים אז אין להם שום תפיסה בו, והוא כלל מפורסם ומפורש גם בזוהר פרשת חיי שרה (דף קכ"ב ע"ב) שאין לקליפה אחיזה, במי שאינו נדבק בה במאומה!

והנה ירבעם בן נבט היה המלך הראשון על ישראל אחר שנחלקה המלוכה לשנים, והקים ירבעם שני עגלים לעבודה זרה, האחד בדרום והשני בבית אל, וכמו שכתוב במלכים א' (פרק י"ב פסוק כ"ח) ויועץ המלך ויעש שני עגלי זהב ויאמר אלהם רב לכם מעלות ירושלים הנה אלהיך ישראל אשר העלוך מארץ מצרים, וישם את האחד בבית אל ואת האחד נתן בדרום! ונראה כיון שעתיד להיות עגל אחד בבית אל לכן היה נוח לשרו של עשו שיתברך יעקב בבית אל, כי אז נמצאת ברכתו חלה עליו במקום אשר יש לו קצת שייכות אל מעשה שעתיד להיות עם הסיטרא אחרא, וכמו שרואים באברהם אבינו בבראשית (פרק י"ד פסוק י"ד) שכתוב וישמע אברהם כי נשבה אחיו וירק את חניכיו ילידי ביתו שמנה עשר ושלוש מאות וירדף עד דן, ופירש רש"י - עד דן, שם תשש כחו שראה שעתידין בניו להעמיד שם עגל ע"כ, ולכן לא הסכים יעקב אלא רצה את הברכה מיד ולא במקום שעדיף לשרו של עשו. וכן רואים בהושע (פרק ד' פסוק ט"ו) שכתוב "אם זנה אתה ישראל אל יאשם יהודה ואל תבאו הגלגל ואל תעלו בית און ואל תשבעו חי ה'", וכתב רש"י "ואל תעלו בית און", הוא "בית אל" שהעמיד שם ירבעם את העגלים וכו', ורואים שמקום שהיו בו או שעתידים להיות בו עגלים לעבודה זרה נקרא בית און במקום בית אל! (ועיין עוד בעמוס פרק ה' פסוק ה' ברש"י, וברש"י ביהושע פרק ז' פסוק ב'). רואים שאל לו לאדם לחשוב שהוא יקח מרשע או כופר רק דברים מסוימים, גם אם אדם שומע ממנו דבר תורה יש לזה אחיזה גם לדברים אחרים, וכמו המעשה עם רבי אליעזר, וכמו בשרו של עשו!!

כתוב בתחילת הפרשה: (ל"ו ט"ו) אלה אלופי בני עשו בני אליפז בכור עשו אלופי תימן אלופי אומר אלופי צפו אלופי קנז.

בני יעקב נמשלו לאריה נחש זאב ועוד, אם כן מדוע בבני יעקב לא כתוב גם כן - אלופי אריה אלופי נחש אלופי זאב.

אמנם הפשוט שבבני עשו אם יש לכל אחד מהם תכונה שונה הרי הם חלוקים האחד מזולתו תכלית החילוק, ולכן כתוב בהם חילוק אלופים בשמותם, אבל בני ישראל אף שיש לכל אחד תכונה שלו המיוחדת בכל זאת הם אחד ואינם חלוקים, ולכן לא כתוב בהם חילוק אלופים.

חזו בני חביבי
עמוד 8

נועם דברות
עמוד 6
הלכה פסוקה
עמוד 7

עיון הפרשה
עמוד 4
מעשה שהיה
עמוד 5

פרפראות
עמוד 2
למדני חוקיך
עמוד 3

אבות ובנים

שמחה לילדים נחת להורים!

כל מוצאי שבת בשעה 6:30

בראשות הרב ברנס הי"ו

שבוע הבא בעזרת ה'

מתנה לכל משתתף!

ובנוסף - פרסים והגרלות

(ל"ב ה') ויצא אותם לאמר כה תאמרן לאדני לעשו כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי ואחר עד עתה,

ופירש רש"י - עם לבן גרתי - כמו גר, אם הייתי נהיה חשוב אז יש לך סיבה לשנוא אותי, אבל הרי לא נעשיתי שר וחשוב אלא כמו גר, וזה ביאור מילת "גרתי", ולכן לא כדאי שתשנא אותי על הברכות של אביך שבירך אותי "הוה גביר לאחיך" שהרי לא נתקיימה בי.

וזה פלא גדול, וכי יעקב בא להגיד לעשו שהברכות של יצחק אין בהם ממש? הם דברים שלא מתקיימים? והרי רק בעבור ברכות אלו יעקב ברח ללבן שנים מרובות ואיך סבר להפוך את ערך הברכות ולומר שאין בהם ממש?

יש חילוק גדול בעולם הזה בין מהלך החיים של צדיקים, לבין מהלך החיים של רשעים, עיקר ההשתדלות של הצדיקים הוא להקים דור שבניו ובני בניו הולכים בדרך ה' וזה עיקר רצונם והצלחה בכך הוא תכליתם, כל הזמן בדאגה שהבן ימשיך בדרך ה' ושתהיה לו ברכה להינצל מנסיונות. אבל רשעים כל רצונם הוא אסיפת כל התאוות לעצמם, וגם בניהם הוא רק לצורך מילוי תאוות עצמם, ומה יהיה עם הבנים? דואג להם אבל לא באופן שיפריע לתאוות של עצמו, כיון שכל מחשבתו ומהלך חייו הוא לתאוות של גופו שלו, ולפי זה מובן מה שאמר יעקב לעשו - "לא נעשיתי שר וחשוב ואין כדאי לשנוא אותי על הברכות של הוה גביר לאחיך כיון שבי זה לא נתקיים", לא נתקיים בי, ומה שעיקר הברכות בטוח שיחולו אחר כך על הבנים והצאצאים שלי הרי זה לא מפריע לך, כי אתה עשו כל רצונך רק לדאוג לתאוות של עצמך וכל רצונך שאני לא יהיה גביר ואתה תחת, אבל אם תקבל את התאוות כל ימיך ורק בבנים ובצאצאים זרעי יהיה גביר, הרי לא איכפת לך, אז בשביל מה לשנוא אותי?

וזה מדוקדק מלשון רש"י שכתב - שהרי לא נתקיימה "בי" וזה כל האמירה של יעקב, ונמצא שלא מיעט יעקב את ערך הברכות כלל, ומודה שיתקיימו בבנים ובני בנים, אבל אתה עשו מה איכפת לך.

פרפראות הרב משה קליין

"ויחץ את העם אשר אתו ואת הצאן והבקר והגמלים לשני מחנות ויתן ביד עבדיו עדר עדר" יעקב אבינו מכין את המנחה לעשו. סיכום כללי של הבהמות 550 כמנין עדר עדר (כולל פעמיים המילה עדר) 550 שהם גימטריא ביד מנחה לעשו אחיו 550.

בפגישה עם עשו השתחוה יעקב שבע פעמים כי אמר "אכפרה פניו במנחה" 557 כמנין ביד מנחה לעשו אחיו ועוד שבע פעמים שהשתחוה לו. (משב"א)

יעקב אבינו עשה "חשבון נפש" על תלואותיו מאז ברח מעשו לחרן ויחץ את העם.

את העם = 516 חצה אתה - 516 לשניים וקיבל 258 גימט' של חרון (258), כשם שהקב"ה הצילו מיד לבן בחרן כך יצילו מיד עשו. (משב"א)

ויקם בלילה הוא ויקח את שתי נשיו ואת שתי שפחותיו ואת אחד עשר ילדיו...

המפרשים כבר שואלים ודינה היכן היתה? מסביר רש"י "נתנה בתיבה ונעל בפניה שלא יתן בה עשו עיניו" עכ"ל. המילה "הוא" בתחילת הפסוק לכאורה מיותרת, אפשר

בריסק, נסע פעם ברכבת יחד עם כמה יהודים. הגיע זמן תפילת מנחה. רצה הרב להתפלל מנחה במניין של עשרה יהודים. באותו קרון היו שנים מן המשכילים, כששמעו כי הרב רוצה לצרף גם אותם למנין נשמטו ועברו לקרון אחר. המניין התבטל והרב התפלל מנחה ביחידות. לאחר התפילה חזרו אלה השנים לקרון וישבו במקומם.

אמר הרב: כל ימי הייתי תמיה על מה שאמרו חז"ל: כי כל כך הרבה עדרי צאן ובקר היה ליעקב אבינו עד שהיה זקוק לשישים ריבוא כלבים כדי לשמור על העדרים, והייתי מתקשה: הלא יעקב שלח מנחה לעשו מכל הבהמות: עיזים ותיישים, רחלים ואילים, פרים ופרות, עיירים ואתונות, ולא שלח לו במנחתו גם כלבים לשמור על העדרים האלה? אבל עכשיו מצאתי פתרון לתמיהתי: אמנם רצה יעקב לצרף גם כלבים למנחתו, אבל דרכם של כלבים לברוח מן המנחה. (שרי המאה)

להסביר הוא בגימט' 12, מלכתחילה לקח את שניים עשר ילדיו ולאחר שהסתיר את דינה מציינת לנו התורה את "אחד עשר ילדיו" ואכן בפסוק הקודם נאמר: "והוא לן בלילה הוא במחנה" הוא בגמט' 17 המספר 17 מציין את סך הנפשות מהמשפחה שהיו במחנה, קודם שהסתיר את דינה. שהרי יעקב ושתי נשותיו שתי שפחותיו ושניים עשר ילדיו סך הכל 17 (הוא). (משב"א)

"עם לבן גרתי ואחר עד עתה" לבן, אותיות נבל, היינו היצר הרע הנקרא נבל. ולאחר שזוכה האדם לעבוד בשני יצרו, כאמור: בכל לבבך, בשני יצריך- אז נהפך היצר הרע ללבן. ומתי יזכה האדם לזה? כשיחזיק עצמו בזה העולם כגר. וזהו "עם לבן גרתי". כלומר ע"י גרתי, שהחזקתי עצמי לגר, זכיתי שנבל נהפך ללבן. אבל "ואחר עד עתה", לא בקלות ובמהירות עלה לי הדבר הזה, זה לקח ימים ושנים- עד עתה. (נועם אלימלך)

"מנחה לעשו" הרב סולובייצק, רבה של

היוצא מביתו לפני זמן הדלקת נרות חנוכה (כגון לחתונה), וחוזר מאוחר לאחר שתכלה רגל מן השוק מתי ידליק, והאם ידליק בברכה

הגמרא במסכת שבת דף כא עמוד: כתבה מצותה משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק.

הרמב"ם הלכות חנוכה פרק ד הלכה ה כתב אין מדליקין נרות חנוכה קודם שתשקע החמה אלא עם שקיעתה לא מאחרין ולא מקדימין, שכח או הזיד ולא הדליק עם שקיעת החמה מדליק והולך עד שתכלה רגל מן השוק, וכמה הוא זמן זה כמו חצי שעה או יתר,

השולחן ערוך בסימן תרעב סעיף א כתב אין מדליקין נר חנוכה קודם שתשקע החמה, אלא עם א סוף שקיעתה, לא מאחרים ולא מקדימים. ב' שכח או הזיד ולא הדליק עם שקיעת החמה, מדליק והולך עד שתכלה רגל מן השוק, שהוא כמו חצי שעה שאז העם עוברים ושבים ואיכא פרסומי ניסא הלכך צריך ליתן בה שמן כזה השיעור, ואם נתן בה יותר יכול לכבותה לאחר שעבר זה הזמן, וכן יכול להשתמש לאורה לאחר זה הזמן. הגה: י"א שבזמן הזה שמדליקין בפנים א"צ ליזהר ולהדליק קודם שתכלה רגל מן השוק (ד"ע וטור בשם תוספות), ומ"מ טוב ליזהר גם בזמן הזה; ומיהו ה"מ לכתחלה, אבל אם עבר זה הזמן ולא הדליק, מדליק והולך כל הלילה; ואם עבר כל הלילה ולא הדליק, אין לו תשלומין.

וכתב המשנה ברורה כל הלילה - עד עמוד השחר ובברכה והיינו דוקא אם בני הבית נעורים אבל אם ישנים אין לברך עליהם אלא ידליק בלא ברכה דכמו דלדידהו לא היה מברך אלא בזמן פרסום הנס ה"נ לדידן. ואם בא לביתו קודם עה"ש ומצא ב"ב ישנים מן הנכון שיקיצם כדי שיוכל להדליק בברכה:

לכאורה מרן השו"ע העתיק לשון הרמב"ם שכתב לא מאחרים ולא מקדימים אולם בענין דיעבד לא פסק כהרמב"ם שהרי הרמב"ם כתב שיש להדליק עד שתכלה רגל מן השוק משמע שלאחר זמן זה לא ידליק, וכן למדו רוב המפרשים בדעתו, אולם מרן כתב בסעיף ב' ומיהו ה"מ לכתחלה, אבל אם עבר זה הזמן ולא הדליק, מדליק והולך כל הלילה, וכתבו האחרונים לתרץ שמרן סובר כמו הרמב"ם שלאחר שתכלה רגל מן השוק הפסיד עיקר מצות הדלקת נר חנוכה, אלא כדי שלא ישתכח מצות נר חנוכה מן המאחרים, וכדי שלא ישארו המאחרים ללא מצות נר חנוכה, התירו להדליק עד עלות השחר, אבל באמת עיקר המצוה הפסיד, כעין זה כתב באור לציון, ועוד,

ואם כן אדם שיוצא מביתו מוקדם יש מהאחרונים שכתבו שאם יוצא אחר פלג המנחה ודעתו לחזור אחר שתכלה רגל מן השוק ידליק ויצא, אבל רובם כתבו שאם אחד מבני הבית נמצא בזמן ההדלקה הוא ידליק, ואז כשיחזרו בני הבית לא יצטרכו להדליק, ואם אין אדם בבית בזמן ההדלקה ימנה שליח אחד השכנים ויכון להוציאם וגם ידליק בברכה, שהרי יש דין על הבית, וגם צריך להדליק בפתח רשות הרבים או בחלון הפונה לרשות הרבים, אולם אם מדליק השליח בתוך הבית במקום שאין ניכר לרבים צריך להביא איתו עוד שנים כדי שיהיה פרסומי ניסא, ואם אין לו אדם שיכול למנות אותו לשליח ידליק בזמן שחוזר בשעה מאוחרת אולם צריך שיהיה איתו בני הבית משום פרסומי ניסא, ואם אין לו בני בית כגון שגר לבד לדעת המשנה ברורה הבן איש חי ועוד מגדולי פוסקי האשכנזים ידליק בלי ברכה, וכן פסק באור לציון, אולם הרב עובדיה בחזון עובדיה כתב כיון שהרבה ראשונים סוברים שיכול להדליק גם כשאין איתו עוד אדם, וגם דעת מרן שכתב להדליק עד עלות השחר ולא חילק בין יש איתו אדם ללא, לכן יכול לברך גם כשאין איתו עוד אדם.

לסיכום: היוצא מביתו לפני זמן הדלקת נרות חנוכה וחוזר מאוחר שכבר אין אנשים מסתובבים ברחוב אם יכול למנות שליח שידליק במקומו בזמן ההדלקה עדיף ואם אין לו שליח ידליק כשיחזור וידאג שיהיו לו עוד בני בית, ואם אין לו בני בית לדעת הרב עובדיה ידליק בברכה לדעת הרב אור לציון ורוב פוסקי האשכנזים ידליק בלי ברכה.

"כבר כתיב 'ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחרריך'. נמצא כל עניינים כאלו גורמים לישראל להיות נתונים בהסתר פנים ח"ו, וגם איתא בזוה"ק פרשת נשא שדבר זה גורם לשרות סטרא אחרא בביתא וגורם מסכינותא לביתא. על כן נדב לבי בעז"ה לאסוף את כל מאמרי חז"ל השייכים לענין זה, ולהראות לפני הכל את גודל העוון והעונש שיש בזה, וגודל המעלה להאשה הצנועה בדרכיה, שעיי"ז היא זוכה לבנים יראי השם וחשובים שבדור, אולי על ידי זה יראו ויקחו מוסר ויתוקן קצת הפרצה הגדולה הזאת, ובזכות זה נזכה לראות בבנין ירושלים גדריה ועניניה בב"א" (החפץ חיים - ספר גדר עולם)

עיון הפרשה הרב דוד וייס

פרשת הגלויות

כתוב בפרשה שלנו שיעקב אבינו פחד מהמפגש עם אחיו עשיו, ורש"י מסביר למה הוא פחד "לכך אני ירא שמה משהבטחתי נתלכלכתי בחטא ויגרום לי להימסר ביד עשו" והרמב"ן מתקשה למצוא איזה זמן אחרי ההבטחה היה בכדי לחטוא ולבסוף כתב כי דרך הצדיקים לירא תמיד והיה מתיירא אולי אפילו משיצא משם חטא בבואו בברית עם לבן עובד

עבודת כוכבים או בדבר אחר ושגיאות מי יבין " רבינו יונה (שערי תשובה ב' ט') כתב "והנה אנשים צדיקים וישרים בלבותם שאגה להם כלביא תמיד במחשבותם וינהמו על חטאיהם כנהמת ים" הנה כי השאגה והנהמה באות מהצדיקים יותר מן הרשעים! וכשנתבונן בסיפורי התורה כן נמצא למרבה, התורה מגדלת מעשי שם ויפת כי לקחו את השמלה " וילכו אחרנית ויכסו את ערות אביהם וערות אביהם לא ראו". אצלנו אין לדבר כזה שום חשיבות כלל והתורה כה החשיבה את מעשיהם כי שם זכה בזה לטלית של ציצית ויפת זכה לקבורה לבניו. (שם ברש"י)

בגמרא בשבת דף נ"ה איתא "כל האומר ראובן חטא אינו אלא טועה אלא מה אני מקיים "וישכב את בלהה פילגש אביו" מלמד שבלבל מצעו של אביו ומעלה עליו הכתוב כאילו שכב עמה " והנה אחרי כל הפירושים בזה אין אנו יודעים מהו עניין "בלבל". "כי נטל והעתיק המיטה" ודאי אין זה מעשה של שכיבה ואחרי שכתוב בתורה "וישכב" הרי זה מעשה וישכב ממש בלי כל מליצות!

וכן שם (שבת נ"ו) כל האומר שלמה חטא אינו אלא טועה אלא מה אני מקיים ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו אלא מפני שהיה לו למחות בנשיו ולא מיחה מעלה עליו הכתוב כאילו חטא. וכן אז יבנה שלמה במה ולא בנה. ואין הביאור בכולם כי הכוונה על חטאים דקים ו"עדינים" כי" אין "עדינות" בחטא! כי אם חטא כאן הנה הוא חטא גדול וגס!

אלא שהיסוד הוא שישנם אנשים עדינים ואצל אנשים עדינים אמנם כן כי בלבב יצועי אביו הרי זה "וישכב" ממש, אצל אנשים עדינים הנה הטיה כל שהוא כבר זה כבנה במה ממש!

ל"אכרים" אמנם אין זה שום חטא, ולא מצד עצם הדברים, כי בעצם החטא לא נגרע כלום, אלא שמתוך גסותם אינם מרגישים בזה. הצדיקים והישרים הם מרגישים חטאם ועל כן שאגה להם כלביא תמיד.

על רבי אלעזר בן עזריה אמרו חז"ל (ירושלמי שבת פרק ה' ה"ד) שהושחרו שיניו מפני הצומות על שפרת שכנתו יצאה פעם אחת ברצועה שבין קרניה ולא מיחה. והנה במשנה (שבת נ"ד) כבר נאמר "פרתו של רבי אלעזר בן עזריה הייתה יוצאת ברצועה שבין קרניה" ולא נזכר כלל שלא הייתה שלו אלא של שכנתו והוא לא מיחה, והרי מחשיבים זה כאילו

פרתו ממש הייתה יוצאת. ולא ב"עדינות" ודקות עסקינן כאן כי על מידת חסידות לא היה מסגף עצמו כל כך אלא שלאנשים "עדינים" הרי זה אמנם חטא גדול אשר נהום ינהמו עליו כנהמת ים.

אמרו חז"ל במסכת חולין דף ל"ז על ענין שאמר יחזקאל "הנה נפשי לא מטומאה" דהיינו שלא הרהרתי ביום". הנה קורא להרהור טומאה ממש. "ולא בא בפי בשר פיגול" היינו "שלא אכלתי מבהמה שהורה בה חכם" והרי החכם הורה שזה

מותר והיתר גמור הוא וכבר קורא אותו "בשר פיגול", כי אצל האנשים ה"עדינים" ואצל התורה "העדינה" הנה זהו דיבור שפתם: "לא מיחה" זה חטא ממש "בלבל יצועי אביו" זה וישכב ממש "שהו קיניהם" האמור על בני עלי זה "אשר ישכבון" ממש וכן כולם.

וכאן באנו לשאלה חמורה על בני דורנו.

מאין באנו אנחנו לידי מצב כזה שאין אנו מרגישים כלל וכלל בחטאים אף בחטאים היותר גדולים? זהו הסוד של שכר עבירה עבירה - חוץ מזה אשר עשה עצם העבירה הנה אתה ילין משוגתו כי מצד סגולת העבירה שהיא מטמטמת לבו של אדם עד שכבר נאבד ממנו כל רגש העבירה כבר אינו מרגיש כלל כלל לכולו. נראה נא בעצמנו אנו כי רבים המעשים אשר בשנים קדמוניות היו לנו בהם איזה הרגש שהוא, וכהיום נאבדו ממנו לגמרי. האם מרגישים אנו איזה חטא ואשם בביטול תורה? וכן כדומה וכדומה! וכך זה גם בצד השני. הנה שכר מצוה מצוה - בעשות האדם מצוה אחת מלבד עצם המצווה שקנה הנה שכרו אתו כי המצווה מעלה אותו למדרגת המכירים והמרגישים בחטאים וכל שיעלה יותר באלו המדרגות יותר תעלה אצלו השאגה כלביא. הוא עניין אמרם (משלי י"ד ט"ז) "חכם ירא וסר מרע"

כל מה שהוא יותר סר מרע יותר הוא ירא! וזהו המשך הפסוק "הכסיל מתעבר ובוטח" זו היא באמת הבחינה האמיתית על החכם והכסיל עד כמה שהגיעה השאגה והנהמה שלהם

האבות הקדושים יראו תמיד. יעקב אבינו ירא מאד ויצר לו על חשש פן ואולי חטא בבואו בברית עם לבן והגיע יראתו עד כי שמא בשביל זה יאבד הוא והשבטים וכל

הכלל ישראל העתיד לצאת מהם. נורא ואיום! הם ה"עדינים" באמת ידעו הטיב כי אצל ה"עדינים" הנה ה"בלבול" כבר הנו חטא גדול כמו "וישכב" ממש ואיך לא יפחדו!

זה הוא שאמרו חז"ל "אלמלא בא הקב"ה עם אברהם ויצחק ויעקב בדין אין יכולים לעמוד" (ערכין י"ז). מבהיל העומק והדקדוק בדין!

שבת שלום לכל המתפללים בבתי הכנסת בהר שמואל ולחבריהם המקשיבים לקולך די בכל אתר ואתר.

**"מאין באנו אנחנו
לידי מצב כזה
שאין אנו מרגישים
כלל וכלל בחטאים
אף בחטאים היותר
גדולים? זהו הסוד
של שכר עבירה
עבירה - חוץ מזה
אשר עשה עצם
העבירה הנה אתה
ילין משוגתו כי
מצד סגולת
העבירה שהיא
מטמטמת לבו של
אדם עד שכבר
נאבד ממנו כל רגש
העבירה כבר אינו
מרגיש כלל כל
לכולו"**

תושבי הר שמואל היקרים הנכם מוזמנים ל- התוועדות י"ט כסלו וקידושא רבא שבת קודש פרשת וישלח בבית הכנסת החסידי לאחר תפילת מוסף

מעשה שהיה...

ר' יוסף יוזל הורביץ - הסבא מנובהרדוק
(י"ז כסלו תר"פ)

תולדות חייו

רבי יוסף יוזל נולד בעיר פלונגיין, הסמוכה לשאוול בליטא לרבה של העיירה ר' שלמה זלמן הורוביץ. בנערותו גילה כישרונות מיוחדים. התחתן בגיל 18 עם בת עיירת שוויקשנה, אך בין אירוסיו לנישואיו נפטר חותנו, ור' יוסף יוזל נאלץ לקחת את פרנסת כל משפחתו על שכמו.

רבנותו הגדולים

הוא התחיל להתעסק במסחר והיה נוסע לרגל עיסוקיו לעיר קליפדה (ממל). שם פגש את רבי ישראל סלנטר שהיה לרבו. רבי יוסף יוזל עזב

את כל עיסוקיו והתמסר כולו ללימוד המוסר בהדרכת רבו החדש. הוא הצטרף לכולל שהקים בעיר קובנה, ולמד שם בשקידה עצומה.

לאחר מכן הסתגר בבית בעיירה סלובודקה הסמוכה לקובנה, שנה ו-9 חודשים. ולא הניח לאיש להיכנס אליו. לקראת סוף התקופה הזאת החל להיפגש עם רבי שמחה זיסל זיו, "הסבא מקלם", ולדון איתו בענייני מוסר ולימוד, אך בשיטות עבודה עצמית ודרך חיים הם נחלקו מהיסוד. רבי שמחה זיסל בסוף שיכנע את רבי יוסף יוזל שכיום אסור להסתגר לבד ולהתפתח, אלא חייבים להשפיע על העולם. בעקבות שינוי דעתו ערך מסע בקהילות היהודיות הגדולות בתחומי המושב והקים בתי מדרש ללימוד הגמרא עם מוסר לפי שיטתו מקרן הנדיב עובדיה לחמן מברלין.

כמו כן היה תלמידו של רבי אברהם שינקר והביא תורות רבות בשמו.

הקמת ישיבת נובהרדוק

בשנת 1896 החליט שכדי להשפיע באמת על בני דורו יש לפתוח ישיבה, שתהיה מרכז רוחני לכל פעילותו להפצת המוסר והשכלה יהודית לבני העם. מיקום הישיבה נבחר בעיר נובהרדוק, ועל שמה הישיבה נקראה ישיבת נובהרדוק, כמו כן שיטתו החינוכית של ר' יוסף יוזל נשאה שם זה. בנוסף פעל לייסוד ישיבות ובתי מדרש דומים בערים עם אוכלוסייה יהודית גדולה במטרה להוות מרכז רוחני ליהודי כל ערי האזור. כך נוסדו בתי מדרש בערים: ברדיצ'ב, באלטה, אודסה, מיקולאייב, חרסון ומוהיליב-פודילסקי. בשיאה מנתה רשת הישיבות של ישיבת נובהרדוק כ-4000 תלמידים.

בשנת 1915 עבר יחד עם ישיבתו לעיר הומל, שהייתה רחוקה יותר משדה הקרב. ב-1919 עבר עם חלק מתלמידיו לקייב לחזק את הפליטים שנמצאו שם. בקייב התנאים הסיטריים היו קשים ורבים נספו במגפה. רבי יוסף ניסה לעזור כפי יכולתו, אך נדבק בעצמו במחלה ונפטר בקייב ב"ז בכסלו ה'תר"ף (9 בדצמבר 1919). לימים הובא לקבורה בהר המנוחות בירושלים.

ר' דונש היה אחד הגבירים הגדולים ברוסיה, בעל צדקה גדול וגם איש חכם. הוא לקח לבנותיו חתנים מעולים ודגולים, ואחד מהם היה רבי יוסף לייב מטלז. לעת זקנתו אף עלה לארץ ישראל ונפטר בה. סיפרו על ר' דונש שכאשר היה בא אליו הסבא מנובהרדוק, היה פותח לפניו את קופת הכסף שלו, ואומר לו: "קח בכול שתחפוץ".

פעם אחת בא רב גדול לר' דונש, וביקש ממנו סכום כסף לעניין חשוב, ר' דונש כמובן נתן את תרומתו, אלא שהסכום שנתן לא סיפק את הרב, והוא לא היה מרוצה, אמר איפוא לר' דונש: "סלח לי ואל נא תכעס עלי, אך ברצוני לשאול אותך שאלה" - "רשאי אתה לשאול כרצונך", השיב הגביר. "אמור לי", שאל הרב, "מדוע כאשר הסבא מנובהרדוק בא אליך לבקש צדקה, נותן אתה לו סכומים הגונים ואילו לי, נותן אתה סכום יפה, אבל דל ביחס לצרכי, אינני יודע אם אני קטן ממנו או לא, אבל בודאי שאיני בטלן יושב קרנות, באתי אליך בעניין חשוב מאוד, מה ראת להעדיפו על פני?"

חיך ר' דונש והשיב: "ביקשת רשות לשאול שאלה, עכשיו אני רוצה לבקש רשות לתת לך תשובה, האם תרשה לי?" - "כן", השיב הרב. "ובכן אסביר לך", אמר ר' דונש, "לפי התנהגותך אצלי בבית, אני משער כיצד התנהגת בביתך בטרם בואך אלי. לבשת בגדי שבת, שאלת את הרבנית אם אתה נראה בסדר, הרי הולכים לגביר ר' דונש ולא דבר פשוט הוא, ר' דונש הוא ר' דונש. וכאשר הגעת הנה, נקשת בדלת בעדינות רבה, חששת להקיש בחוזקה, כדי שלא ייראה הדבר כחוצפה. וכאשר פתחת לפניך את הדלת, לא התיישבת, עד שהתיישבתי אני מתוך דרך ארץ ויראת כבוד כלפי.

"אמור נא לי, לשם מה כל חרדת הכבוד הזו? וכי מי אני ומה אני? אלא מה, יש לי כסף! אמור מעתה, אם כסף הוא דבר כה חשוב, רוצה אני להחזיקו אצלי.

"אבל כשהסבא מנובהרדוק בא אלי, אני פותח לו את הדלת, הוא נכנס ומתיישב, ומתחיל לדבר אלי בניגון: 'דונש'ל, דונש'ל, מה יהיה איתך? הרי חוץ מכסף אין בידך מאומה!' ומכך אני מבין שכסף זה הבל. הוא יושב ומוכיח אותי, ואינו חושש לומר לי מילים כדרבנות, לכן אני פותח לפניו את הקופה ואומר לו, קח ככל הדרוש לך"...

נועם דברות הרב עמנואל אפרגן

בענין קנין באונס ומסירת מודעה

כידוע אדם שאנסוהו לעשות קנין כגון למכור את ביתו ובסוף הסכים למכור, ועשו קנין. אינו יכול לחזור בו מהקנין, כיון דקיי"ל (בבא בתרא דף מ"ז:) תליוהו וזבין זביניה זביניה. דהיינו אם הכריחוהו למכור, המקח קיים. אבל אם לפני המכר מסר המוכר מודעה בפני שני עדים שמכריחים אותו למכור, המקח בטל. ולהלן נביא הגדרים בדין זה, מה נקרא אונס, ומה נקרא מסירת מודעה. הנה השו"ע שולחן ערוך (ח"מ סימן ר"ה סעיף א') כתב מי שאנסוהו עד שמכר ולקח דמי המקח, אפילו תלוהו עד שמכרו, ממכרו ממכר בין במטלטלים בין בקרקע, שמפני אונסו גמר והקנה אף על פי שלא לקח הדמים בפני העדים. וכו'. ואח"כ כתב, לפיכך אם מסר מודעה קודם שימכור, ואמר לשני עדים, דעו שזה שאני מוכר חפץ פלוני או שדה פלוני לפלוני מפני אונס, הרי המכר בטל, ואפילו החזיק כמה שנים מוציאים אותה מיידו ומחזיר הדמים. וצריכים העדים לידע שהוא מוכר מפני האונס ושהוא אנוס ודאי, לא שישמכו על פיו. וכל מודעה שאין כתוב בה, אנו העדים ידענו שפלוני זה אנוס היה, אינה מודעה. עכ"ל. והיינו שאם אנסוהו לקיים המכר ועשה קנין ומכר, הרי מה שעשה עשוי ואינו יכול לחזור בו. אבל אם מסר מודעה בפני שני עדים שמקיים את המכר משום שהוא אנוס, וצריך גם שיפרט את האונס.

ובגדר מהו אונס לענין זה. כתב הרשב"ם (שם ד"ה תליוהו) מי שתלו אותו או עשו לו יסורין עד שמכר וקיבל דמים ואומר רוצה אני. עכ"ל. ומבואר שהאונס הוא שעשו לו יסורין. ובכל אופן שהאונס נעשה הקנין קיים כיון שקיבל מעות. וגדר של יסורין אלו, כתב הפרישה (ריש הסימן שם וכ"כ בסמ"ע ס"ק ג') לדייק מדברי הרא"ש דלאו דוקא שאנסוהו ביסורים גדולים, אלא אפילו באונס ממון חשיב אונס. (עיי"ש עוד שביאר בענין מכר, דבעינן רצון וקנין, ואם אין את שניהם לא הוי מכר. ועל זה הוסיף דדעת הרי"ף אינו כן. ובדיני קנינים נדבר בזה. ועיי"ש עוד בנתיבות המשפט ס"ק א'). ובכל אופן האי אונס דאמרינן דתליוהו (ממש שרוצים להורגו) או שהכוהו, וכן שהפסידוהו בהפסד ממון. וכמו שפסק מרן השו"ע (שם סעיף ז') כגון שהכהו או תלאו עד שמכר. ע"כ. וזה לענין מעשה פיזי שעשה לו. ולענין אם מאיימים עליו או מפחידים אותו שיכו אותו או יהרגוהו. בזה נחלקו השו"ע והרמ"א (שם) לדעת השו"ע ג"כ הוי ככל אונס, ולדעת הרמ"א יש חולקים וסבירא להו דאם הפחידו לאו כלום הוא, דעביד אנס דגזים ולא עביד. ולמעשה הדעה שהביא הרמ"א היא דעת המהרי"ק (שורש קפ"ו) וכמ"ש בשו"ת רבי בצלאל אשכנזי (בעל השיטה מקובצת בסימן ט"ו) שדעת רבינו האי גאון ור"ח והרמב"ם והרמ"ה ובעל העיטור והרמב"ן והריטב"א והר"ן והרב המגיד והרשב"ץ, שאפי' באונס ממון, סגי בהפחדה והגזמה בלבד. וכו'. ומאחר דכולהו דהני רבוותא אשר המה עמודי ההוראה הכי סבירא להו. ודאי שלהם שומעים וליכא למינד מינייהו, ואם יש יחיד שחולק, וכמ"ש מהר"י קולון ז"ל, אין שומעין לו. עכת"ד. וע"ע בספר כנסת הגדולה (סימן ר"ה הגב"י אות ל"א) שהביא חבל נביאים העומדים

בשיטת ר"ח וסיעתו הפחדה חשיב אונס, והוסיף שם עוד שאפילו המפחיד הוא ירא שמים. ע"ש. אומנם היכא שידוע שהאדם מאיים ואינו עושה כלום, לא הוי אונס.

לפיכך מי שמאיימים עליו שימכור להם את ביתו, (או דבר אחר שיש לו) כגון שימסרוהו לרשויות על דבר מסויים, או שיפסידוהו ממון וכדו'. גם בזה יכול למסור מודעה לפני שני עדים על אונס שלו למכור הדבר ואח"כ יבטל המקח בבית הדין. ולכאורה כן הדין במי שמאיימים על חברו בתביעה לבית המשפט הוי בכלל איום והפחדה דהוי אונס. ואומנם ראיתי מ"ש בשו"ת משנה הלכות (חלק י"ד סימן רכ"א) שאיום וגיוזום לערכאות של גויים לתבוע חובו, לא מקרי איום, דמי יימר שינצח וגם לא ברור שזייק לו. ע"כ. ומקורו מדברי המהרי"ק דלעיל. וכן כתב הנתיבות המשפט (שם בחידושים ס"ק ט"ו) דמבואר ברא"ש ובמהרי"ק ובמהרח"ש דאם הפחידו ומסר מודעה דלכו"ע הוי אונס. ואם הפחידו להביא במשפט הערכאות לכו"ע לא הוי אונס, דלא ברי הזיקו, שלא כל המביאים בערכאות נוצחים, אם לא שהדבר כבר תחת יד האנס ואינו רוצה לדון לפני דין תורה רק לפני הערכאות, לכו"ע כותבין מודעה. ע"כ. ולבסוף סיים דבריו, וכבר נתבאר שאין כן דעת רוב ככל הראשונים. ולשיטתם אף באיום והפחדה הוי אונס. ובכל אופן צריך שנדע שאותו אדם ידוע ועשוי לממש את אימיו. ומשמע שלמעשה סובר שבאיום לתבועו בערכאות נמי הוי אונס.

לפיכך בכל איום שיכול להפסידו ממון, ואין ביד המוכר להוכיח שהממון שלו, וכן אם חשוף לתביעה ממונית על ידי המאיים עליו, הכל הוי איום והפחדה שהוא בגדר אונס, ויכול למסור עליו מודעה ולבטל מכר.

וכל זה שאמרנו מחמת אונס, דוקא שאנסוהו למכור, אבל באונס מעצמו, כגון שצריך להשיג ממון מחמת אונסו, ומוכר את ביתו, אינו יכול למסור על זה מודעה. כמ"ש השו"ע (שם שעיף י"ב) דא"כ כל קונה, לא ידע מדוע המוכר מוכר את חלקתו, ויבאר אח"כ לבטל המקח. וכעין זה ראיתי שכתב בשו"ת שואל ונשאל (ח"ג ח"מ סימן תפ"ט) ופשוט הוא.

ולענין מסירת המודעה, עיין בספר קצות החושן (סק"א) שכתב בשם הנמוקי יוסף דאין צריך שיכתבו בשטר, אלא רק סגי שימסור המודעה בפני העדים. ועוד כבר נתבאר בדעת השו"ע שהעדים צריכים לידע על האונס שהוא במכירה של הבית, ולא סגי שאמר להם שיש לו אונס. וכיון שמסירת המודעה מבטלת את המכר יכול לחזור אפילו לאחר כמה שנים. כיון דהמכר נעשה שלא כדין הוי כגזל, וצריך להשיב אפילו אחרי כמה שנים. אבל אם עברו שנים רבות ומובן שלא בא לתבוע כדין, ולאחר הרבה שנים בא וטוען שעשה מסירת מודעה, אינו יכול לטעון לבטל כיון דדמי לדין של שטר ישן שאין נטפלים לו (עיין בשו"ת המבי"ט ח"ב סימן קמ"ב, ופתחי תשובה ח"מ סי' צ"ח סק"א וכ"כ בשו"ת ציץ אליעזר חלק י"ב סימן ע"ה)

ודין זה שאמרנו שהמוסר מודעה לפני עדים שאנסוהו למכור המקח בטל, לא רק מצד המוכר, אלא אף מצד הקונה שהוא יכול לטעון לביטול המכר. כמ"ש בספר קצות החושן (שם סק"ו) דכל שהמוכר מוסר מודעה א"כ לא קנה הלוקח כלום, וממילא יכול נמי הלוקח לחזור.

ומה שאמרנו שיכול למסור מודעה כשאונסים אותו למכור. הוא הדין בכל חיוב ממוני שמחייבין אותו. כגון שמבקשים ממנו לחתום ערבות להלוואה של אדם שידוע בו שלא יחזיר, או שמחייבין אותו לחתום על הסכם ממון המחייב אותו. ומכריחים אותו בכל מיני צורות שיש בהם משום אונס שמנינו למעלה, יכול למסור מודעה בפני שניים שאין לו אחריות בחתימתו, או בערבות שנותן. ובזה הוי כמסירת מודעה לביטול מכר.

"ואמרתי שעיקר סיבת הדבר, שאנו מרחיקים בעצמנו את הקב"ה מאיתנו. הוא ציוה לנו והתקדישתם והייתם קדושים, ואמרו חז"ל כל המקדש עצמו מלמטה מקדשין אותו מלמעלה מעט מקדשין אותו הרבה, בעולם הזה מקדשין אותו לעולם הבא, וכתוב אחר אומר כי ד' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך וגו', (והמאמר להצילך כולל הרבה ענינים, להצילך מן החרב מן הרעב ומן השבי ומן הביזה), והיה מחניך קדוש, ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך, הרי ביאר לנו הכתוב מפורש, שכאשר נהיה קדושים הוא מתהלך בינינו להצילנו מכל רע, אבל אם יראה בנו ערות דבר הוא שב מאחרינו, וממילא

יחולו עלינו כל הסיבות ח"ו" (הפנף חיים - מכתבים ומאמרים)

מקום הדלקת נר חנוכה (א)

שאלה: מי שיש לו חצר קידמית המפרידה בין ביתו לרחוב, האם יותר טוב להדליק נר חנוכה בפתח ביתו או בפתח חצירו?

הקדמה: מצוה להדליק נר חנוכה בפתח. ומח' ראשונים באיזה פתח להדליק, בפתח ביתו או בפתח חצירו. רש"י סבר להדליק בפתח ביתו, ותוס' סבר להדליק בפתח חצירו. והיינו דווקא למי שיש לו חצר לביתו. אבל לכו"ע אם אין לו חצר, גם תוס' הסכים להדליק בפתח ביתו. ואם פתח ביתו אינו סמוך לרה"ר, יש להדליק בחלון הסמוך לרה"ר^(א). ואם אין לו חלון הסמוך לרה"ר, יש להדליק בפתח בתוך ביתו מול המזווה. ועכשיו נבוא לבאר בקצרה המקורות של רש"י ותוס', והלכה עם מי. וגם נבאר גדר מהו נחשב כ"חצר".

גמרות בשבת העוסקת בדיני חנוכה: יש שלושה גמרות שיכולים ללמוד מהם מקום הנחת נרות חנוכה. (א) דף כא: "ת"ר נר חנוכה מצוה להניחה על פתח ביתו". (ב) דף כג: "חצר שיש לה ב' פתחים צריכה שתי נרות". (ג) דף כג: "נר שיש לה שני פיות עולה לב' בני אדם". ויש מח' רש"י ותוס' איך לפרש השלושה גמ' אלו וכדלקמן.

שיטת תוס': תוס' סבר שמצוה להדליק בפתח חצרו. והביא ראייה מהגמרא "חצר שיש לה ב' פתחים", שמשמע שמדליקין על פתח החצר. ועוד הביא ראייה מהגמרא "נר שיש לה שני פיות עולה לב' בני אדם", שעל כרחק הגמ' איירי באופן שמדליקין בפתח חצרו, דאם לא כן, איך שייך לב' בעלי בתים שונים לצאת במקום אחד? שאף במקרה שדלתות שניהם זו אצל זו, מ"מ הא כל אחד צריך להניח על צד שמאל של פתחו. זהו שני ראיות לשיטת תוס'. ומאידיך גיטא, ע"ש בתוס' שהקשה על עצמו מהגמרא "ת"ר נר חנוכה מצוה להניחה על פתח ביתו", שכמעט בהדיא שמצוה הוא להדליק על פתח ביתו. וע"ש בתוס' שתיירץ, שעל כרחק איירי במקרה שלא היה לו חצר, אלא ביתו עצמו היה פתוח לרה"ר.

שיטת רש"י: רש"י סבר שמפשוטת הגמרא "ת"ר נר חנוכה מצוה להניחה על פתח ביתו", רואים שצריך להדליק בפתח ביתו. ולענין הראייה ראשונה של תוס' מ"חצר שיש לה ב' פתחים", ע"ש ברש"י שפי' "יש לבית ב' פתחים פתוחים לחצר". ולענין הראייה שניה של תוס' מ"נר שיש לה שני פיות" ע"ש ברש"י שפי' שאינו עולה לב' בעלי בתים שונים, אלא לב' בני אדם בבית אחד שעושים המהדרין להדליק נר לכל אחד ואחד.

דיעות הראשונים והטוש"ע: עד כאן כתבנו שיש מח' רש"י ותוס' איך לפרש השלושה גמ' אלו דנ"ל. ולענין דיעות הראשונים בזה, הרמב"ם הרי"ף והרא"ש הביאו השלושה גמרות אלו להלכה בסתם, ואינם מפרשים כרש"י או כתוס'. והר"ן והאו"ז סברו כרש"י, והרשב"א והפסקי רי"ד סברו כתוס'. ולענין פסק של הטור וש"ע, ע' בס' תרעא ס"ה שפסקו כתוס'. וע"ש בבה"ל שהדגיש שהש"ע בא לאפוקי מדעת רש"י^(א).

גדר של "חצר": עד כאן כתבנו שהלכה כתוס' שיש לאדם להדליק בפתח חצרו. אבל יש לדון אם החצרות שלנו דומים לחצרות שהיו

בזמניהם. שהחצרות שהיו בזמניהם, האנשים היו משתמשים בהם כמו שאר חדרים שהיו בביתם, מבשלים בהם ומכבסים בהם^(א). ואפשר שרק בחצר כזאת דינה להדליק על פתח חצרו, אבל בחצר שאין משתמשים בה אלא לדריסת הרגל ליכנס לבית, או לנוי בעלמא בכניסה לבית, אפשר שחצר כזאת גם תוס' מודה שאין להדליק שמה^(ב). כן דעת החזו"א, שבחצרות שלנו שאין בהם אלא דריסת רגל, גם לתוס' אין להדליק אלא בפתח ביתו^(ג). אבל דעת הגרי"ז שאין לחלק, אלא גם בחצר שאין משתמש בה אלא לדריסת רגל יש להדליק בפתח חצרו^(ד).

לחלק בין חצר משותפת לחצר פרטית: ע' בדברות משה שמחלק בדעת רש"י בין חצר משותפת (שכניסה לשני בתים או יותר) לחצר פרטית (שכניסה לבית אחד בלבד). שלגבי חצר משותפת רש"י סבר שאינו יוצא אפילו בדיעבד, כיון שאינו ניכר איזה מנורה שייך לאיזה בית. אבל בחצר פרטית הסכים רש"י שיצא לכל הפחות בדיעבד, שאף שסבר רש"י שמצוה להדליק בפתח ביתו, מ"מ אינו מעכב אם מדליק בפתח חצרו במקרה שניכר שמנורה זאת שייך לאותו בית^(ה). **למעשה:** לענין מה לעשות למעשה, יש הרבה מנהגים בזה וכל אחד יש לעשות כפי מנהג שלו. ולענין מי שאין לו מנהג, שמעתי מר' יצחק ברקביץ שליט"א לחלק בין חצר משותפת לחצר פרטית. לענין חצר משותפת, אין להדליק בפתח חצירו. שהא רש"י סבר שאינו יצא בפתח חצרו אפילו בדיעבד, ואף שהש"ע פסק כתוס' אבל אפשר שגם תוס' לא מדובר בחצר שלנו שאינו אלא לדריסת רגל, וכטענת החזו"א. אבל בחצר פרטית שגם לרש"י יצא מ"מ בדיעבד, יש להדליק בפתח חצרו וכדעת הגרי"ז בתוס'. ובפרט שבחצר פרטית מן הסתם משתמש בה יותר.

(א) ש"ע ס' תרעא ס"ה. ולכאורה הוא רק לדעת תוס' (שכן פסק בטוש"ע לקנ"י כתוס'). אבל לרש"י י"ל שיש להדליק בפתח ביתו אף אם אין סמוך לרה"ר אלא פתחו נחלק בנ"ל. ולא נלמנו לרש"י שצריך להיות פתח ביתו נראה מרה"ר. ולא הוזכר בגמ' "רשות הרבים" אלא נוגע לחלון בנ"ל. אבל אין זה תנאי בפתח ביתו. וזהו העיקר נקודה בגמ' רש"י ותוס'. שחוס' סבר שפרטים לרבים יותר חשוב לחלוץ. ורש"י סבר שלחיות ניכר ששייך לבעל הבית יותר חשוב אף שלא נראה לרה"ר. [ודווקא לומר שחלוקים רק במשמעות לשמות של גמ' בנ"ל. והבין] מ"מ, אף לרש"י לרי"ך להיות פתחו נחלק משותפת. דאליב הוי דין כדר בעליה שדיו להדליק בחלון (שגם דר בעליה יש לו פתח ביתו רק שפתחו לבית שלמטה ממונה). היולא מזה נפק"ו בין רש"י ותוס' במקרה שהחצר איש פתחו לרה"ר וגם הבית אינו פתוח לרה"ר, שלפי תוס' אין להדליק אלא בפנים בחלון ודיו כדר בעליה (וכי העור וש"ע בזה"ד), ולפי רש"י עדיין יש להדליק בפתח ביתו מנ"ל שבצד פרטית. בין לרש"י בין לתוס', אין להדליק בפתח ביתו אם פתח ביתו אינו פתוח לרה"ר. ולענין חדר מדרגות איש בחדר דיוק מזה. אבל יש לומר שלפי רש"י גם ראי להדליק בפתח ביתו הפתוח לחדר מדרגות משותף. וי"א שזהו דעת החזו"א (ע' לקנ"י). [לענין הגדר של רש"י ע' במצוה הבא בטעמיה] (ג) וע"ש בנ"ל שאינו מסיים לפרש מה לעשות למעשה. ואפשר שהטעם שהבדיל לא נחית לפרש הפרטי דיוק הוא מפני שבזמנו בלא"ה הדלוק רק מנפנים. (ג) אינו כמו שאר החדרים רק ממש שלא היה גג לחצר. ויותר מונגל במקרה שהחצר משותפת. אבל עדיין היו מנפלים ומכבסים בבתים. (ד) ולכאורה יש ראייה לזה מהגמ' לגבי הדר בעליה שמונה בחלון הסמוכה לרה"ר. שלפי תוס' י"ע למה אין הבני עלייה יכולין להדליק בפתח חצרו, הא גם להם יש להם חלק בחצר. [אבל לפי רש"י יוחא, כיון שאין לה פתח ביתו נחלק אלא פתחו פתח לתוך הבית שלמטה ממונה]. ואין לומר שאיירי במקרה שאין לה חצר, שהא ע' בנ"י שכתב בהדיא שאיירי גם כשם להם חצר. וכן הוצאה מנ"י סק"ג. וקושיא זה הק' הדברות משה ס' כו סוף הערה יד על דעת תוס', ומסיים שצ"ג. אבל לפי שיטת החזו"א לכאורה יוחא. שכיון שאין להדליק בפתח החצר אלא דווקא בחצר משתמשים בה, איך י"ל שבני בעליה בסתם אין להם השתמשות בחצר. רק דריסת הרגל. מפני שאין להם פתח להחצר רק להבית שלמטה ממונה. ומעט זה לא יכול להדליק על פתח החצר. (ה) גם דיוק והבנת חזו"א חוכמה פכ"א סק"ג. וכן הוצאה בשמו בשנות ילחוק ח"ה פ"א סק"ג, ובאחרות רצו ח"ה חוכמה סק"ג-סק"ג. ובאז ומנחו ח"ה סל"ע. אבל יש הרואים לענין שהא שהחזו"א לא הדליק בפתח חצרו, אינו מנעם זה, אלא מפני שהחזו"א פסק כרש"י ע' לו הערה (א). והא שהחזו"א בעצמו כתב חילוק זה בשירובין בין חצרות שלנו לחצרות על זמניהם יש לחלק בין שירובין לחוכמה. (ו) שיטת הבירסקא רב הוצאה בשנות ילחוק ח"ה ע"ו. ובפסקי תשובות ס' תרעא אות ד. וע"ש בשנות ילחוק ח"ה פ"א סק"ג. שכן פסק ר' אלישיב שליט"א (כידוע), וכן הוצאה בנפנים אפרים ח"ה סתי סק"ד. וע"ש בהלכות שלמה מועדים פ"ד הערה 11 לענין דעת רש"י א"ל ח"ל ולכן כיון דפרים אין לנו ידועה צורכה להשוות לאופן המגורים שבזמנו לאופן המגורים שבזמן ח"ל נראה דאם כבר הדליק אחד הידידים בפתח הבית בפשטא דדינא עדיף עפי שדיליקו האחרים בחלומותיהם עכ"ל. המקורות אלו מלאכי בספר דור המלקטים, וע"ש מקורות למעט כל דבר לענין חוכמה. (ז) דברות משה שנת ס' כו הערה ד.

חזו בני חביבי

אבות ובנים ברב עם, בראשות הרב ברנס הי"ו
 כל מוצאי שבת 6:30 - 7:30 שבוע הבא חלוקת מתנה
 לכל משתתף, וכן פרסים והגרלות!

שיעור כל חמישי בשעה 9:30 עם צ'ונט ובירה נדבת התורם
 היקר הי"ו, מבושל ע"י השף הר' יניב אילוז הי"ו

מזל טוב
 הרב יחיאל
 מיכל מוזס,
 ורעייתו הי"ו,
 על הנחת
 תפילין לבן
 הבחור
 החשוב הי"ו

שיעורי תורה

שיעור באור החיים הקדוש
 תהלים ושיעור לנשים
 קבלת שבת לבנות
 מתמידים לבנים
 בתיה לבנות
 תהלים לבנים - תהלים לבנות - שיעורים בהלכה - שיעורים בגמרא - שיעור בזהר - שיעור דף יומי מפורסם בבתי הכנסת

שירותי דת וגמילות חסד

לתיאום בענין טהרה: שעות פתיחה החדשים 19:30-20:30
 שאלות בהלכה וטהרה:
 שאלות בהלכה וטהרה:
 דיני תורה בדיני ממונות ושכנים:
 גמ"ח תרופות:
 גמ"ח רדיאטורים לחימום:
 מיץ ענבים:
 כרית של ברית:
 גמ"ח בלוני גז:
 גמ"ח מזוזות:

הצלה, עזרה ראשונה, זמינים 24 שעות ביממה - אברהם ג'אן
 הצלה, עזרה ראשונה, זמינים 24 שעות ביממה - חיים בלך
 גמ"ח פלטות לשבת - משפחת פרלמן:
 גמ"ח עריסה לתינוק לחודשים ראשונים:
 גמ"ח טיטולים ומטרנה לע"ג אייל בן זהבה ז"ל, ולרפואת טוהר בת שני שרה
 אנילציה ואדים חמים, לע"ג שמעון בן לאה
 אחות מוסמכת לשעת הצורך בשבת (פציעות זריקות וכו'):
 אחות מוסמכת לשעת הצורך בשבת (פציעות זריקות וכו'):
 גמ"ח כיסאות שולחנות ומזרנים וגמ"ח פלאטה של שבת:
 גמ"ח כיסאות שולחנות, כסאות ג' טפחים, סירים גדולים:
 גמ"ח כיסאות שולחנות מפות שולחן וכלי הגשה:
 גמ"ח מוצצים ובקבוקים:
 גמ"ח להמסת אבנים בכליות, החזרת פרקים למקום, וקיבוע:
 מקרן, אנילציה, משאבת חלב ודינ"חשמלי לע"ג אסתר בת ג'יה
 איסוף וחלוקת מזון למשפחות:
 גמ"ח מכשיר ניווט ווייז WAZE:

אסתר קוק: 058-7171537 אילנה: 052-7111480
 הרב דוד שרעבי טל: 054-2002882
 הרב יוסף שטילרמן טל: 02-5715176
 הרב עמנואל איפרגן טל: 058-7188158
 גב' שולה ויטנשטיין טל: 054-8441374
 הרב מרדכי ויטנשטיין טל: 054-8441374
 משפחת בן ישי טל: 054-8402564
 משפחת נחמני טל: 050-5245392
 משפחת דוד שילמן רח' ברקת טל: 0525712663
 משפחת קוהלי אבני החושן 106 טל: 0527659122
 אבני החושן 105 טל: 0502616377
 אחלמה 11 טל: 0587668000
 רח' אודם 18 טל: 0584226225
 ר' שלמה ברוגר: 0547857575
 על ידי משפחת יצמן רחוב ברקת 4 טל: 050-6401440
 משפחת בן סימון, טל: 0257110091 0504168728
 גב' מטטוב: רח' אודם 16
 גב' רינה:
 הרב איתמר שעהי טל: 052-6161696
 אביאל ירושלמי 0504116009
 הרב חיים דדש טל: 02-5711480
 משפחת אלקיים טל: 02-5715028
 הרב משה קליין טל: 052-3466778
 משפחת שרעבי טל: 054-8002882
 גב' קרולין שרעבי טל: 054-6535441
 הר' אלעזר לוי טל: 0548590029

לעילוי נשמת

ויקטוריה

בת סנובר ז"ל

HARSHMUEL.COM TASHMA.NET

sharaby@mail@gmail.com

TEL: 0542002882